

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Cek. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Literatura in politika.

(K strankinemu zboru.)

Sinclairov roman »France Kremen« (Jimmie Higgins) čitajo mnogi čitatelji premalo pazljivo. Govorili smo z izobražencem, ki nam je sicer potrdil, da je roman zanimiv in lepo pisan, obsojal ga je pa, češ, da ne pove nič novega, da skuša le stare ideje povedati v prikupni obliki. Kakšna zmeta! Zmeta že v tem, da je iskanje novih idej sploh neumnost, novih idej iščeš zaman, ne boš jih našel, vse je že bilo, nič ni novega pod solncem; kar se nam zdi novo, smo samo mi šele zdaj spoznali, drugi so poznali to že davno! Vse »novosti« so le **varianete v razvoju**, t. j. stare stvari, ki se razvijajo v življenju in dobivajo včasih malo drugačno lice. Tako tudi socializem sam ni nič novega, samo varianta Kristovega nauka, ki pa sam seveda tudi ni bil nov.

Ko smo to ugotovili, pokažemo lahko tudi na drugi del zmote. Sinclairov namen prav gotovo ni bil v pokazovanju starih idej v prikupni obliki, temveč je hotel pokazati življenje socialistov v razmerju napram njih idejam. Njegov roman je kritika nedoslednosti socialistov. In sicer jasna kritika za tistega, ki res čita, skrita pa za tistega, ki je navajen samo preleteti posamezne odstavke, da bo hitreje pri koncu. Naj navedemo par primerov!

Prvi odstavek današnjega nadaljevanja nam pripoveduje, da je imel soodr. dr. Medved fin telovnik, imponanten nastop in da je posodil najemino za dvorano iz svojega žepa, zato si ni upal noben soodrug opozoriti ga na njegove slabosti. Niti opozoriti ga, kaj še, da bi ga grajal!

In vendar pravijo socialisti, da so si med seboj vsi enaki! Zaradi finega telovnika je dr. Medved nekaj več — ali se iz svojih izkušenj ne spomniš na nič podobnega? Zaradi imponantnega nastopa da bi bil dr. Medved kaj več? Da, pa ne samo on, vsi ljudje, ki imajo imponanten nastop, imponirajo nezavednim socialistom. Tudi pri nas, ne samo v Ameriki. Najvažnejše pa je, da ima dr. Medved tudi denar in da bi morebiti ne mogli plačati najemnine za dvorano, če bi dr. Medved ne posodil. Tako so odvisni ti dobri socialisti enkrat od finega telovnika, drugič od imponantnega nastopa, tretjič pa od denarja, ki ga kdo ima — seveda, če so odvisni, potem se mu ne smejo zameriti, ne smejo ga grajati, niti opozoriti ga ne smejo na njegove napake.

Dokler bodo socialisti taki, ne bo socializma! To je ideja Sinclairova v teh stvarkih, seveda samo za tistega, ki jo vidi, čuti, ki zna čitati. Naši ljudje pa ne znajo posebno dobro čitati, časa jim primanjkuje, ker se preveč mučijo za svoj vsakdanji kruhek. Zato se je morala na pr. naša stranka na Slovenskem nad dve leti boriti proti finim telovnikom, proti imponantnim nastopom in proti denarju raznih nadsodrugov, ki so nam sicer preskrbeli dvorano, ki so pa bili tudi nedotakljivi, ne le, da jim nismo smeli očitati njihovih napak, ampak smo morali sploh plesati tako, kakor so oni godli.

V zavesti te napake se je stranka odločila, da se ne bo več ozirala ne na fine telovnike, ne na imponantne nastope, ne na denar. Pa ni šlo to tako gladko, kakor bi človek mislil. Preveč kapitalističnega duha je v nas, da bi mogli premagati svo-

io ponižnost pred takimi praznimi prednostmi. Pošten delavec se odkrije pred lepo suknjo lenuhovo, človek, ki ima prav, se mora vdati pred krivičnikovim imponantnim nastopom, pred zlatom raznih gospodov nadsodrugov pa popadamo sploh vsi na kolena, čeprav smo mu to zlato sami skupaj znosili, čeprav mu bomo morali njegovo posojilo vrniti z obrestmi vred. Zato ni šlo gladko, zato smo se morali dve leti trdo boriti za vsak posamezni korak, ki smo ga storili na poti k resnici in pravici, in še zdaj, ko smo že zmagali nad nezavednostjo, še zdaj se najdejo posamezni sodrugi in nam priporočajo, naj vsa svoja načela vržemo v kot, ker je treba za volitve enotne fronte, ker brez dr. Medveda in njegovih telovnikov, brez njegovega imponantnega nastopa in brez njegovih denarcev — ne moremo zmagati... Na strankinem zboru bomo imeli sicer samo dva ali tri take svetovalce, pa tudi to je dovolj za sramoto.

Takoj drugi odstavek nam zopet kaže, kako globoko se je poglobil Sinclair v socialistično idejo, obenem pa tudi, kako veliko krivico delajo sedanjemu strankinemu vodstvu tisti sodrugi, ki zametujejo njegov način rešitve finančnega vprašanja, češ, da tega ni nikjer drugod na svetu. Sodr. Sinclair prav gotovo nima niti pojma o slovenskih razmerah, pa se vendar prav bridko norčuje iz našega nekdanjega beraškega pobiranja v klobuk! Posebno še, če vzamemo pomoč od vsakogar, še celo od nasprotnikov. »Oba kapitalista sta vrgla v klobuk nekaj srebra, ki se ima porabiti za strmoglavljenje njune oblasti v Leesvillu!« Kdor teh besed

FR. ROJEC:

Boj na življenje in smrt.

IV.

Ker je Reisner ob času uvedbe našega maksimiranja opravil tajniške posle v zadevah državnih uslužbencev pri demokratski stranki in je ob vsaki priliki pokazal, da nima nobenega socialnega sočutja za nas, sodimo gotovo opravičeno, da je ravno on napravil načrte za naše maksimiranje ali da je vsaj odločilno sodeloval pri njihovem nastanku. To mnenje je v nas posebno prepričevalno utrdilo Reisnerjevo poročilo o delovanju demokratov v parlamentu na nekem strankinem zborovanju v Ljubljani. »Jutro« je prineslo kratek obseg njegovega govora, v katerem je proslavljal tudi svoje in strankine zasluge za uvedbo maksimiranja, češ, da so začeli z odpravo alimentacijskih prispevkov za državne uslužbence, da se prej povrtno v redne razmere, in na koncu govora se je še pohvalil, rekoč: »Dobro smo delali!«

Ne vem, kaj bi si mislil o Reisnerju, ker spušča take nepremišljene govorance v svet! Ali je tako naiven ali tako zloben? Draginja je vsak dan večja; trgovci, obrtniki in bankirji nas neovirano odirajo in stiskajo, kakor sami hočejo, najpotrebnejšim nižjim državnim uslužbencem se pa odvzemaio z maksimiranjem najskrajnejši preživljenski prispevki, ki jih ni dovolila država za njihove lačne in raztrgane družine. Izvršilo pa se je maksimiranje samo zanje; železničarjev, kakor sem že omenil, se niso upali maksimirati in tudi uradnikov ne, menda zaradi tega, ker med nje spadajo Reisner in mnogi drugi poslanci vladnih strank. Tako se pri nas zlorablja politična moč močnejših proti šibkejšim; uradniki in njih parlamentarni tovariši te brezsrčno pobijajo in pehajo v morje siromaštva, da se sami delj časa vzdrže nad njim. S takimi recepti so hoteli demokrati ozdraviti Jugoslavijo in jo privesti v redne razmere! Res, dobro so delali! Reisner pač zasluži, da ga z drugimi našimi zatiralci vred primerno javno pohvalimo za njegove zasluge tudi mi ma-

ksimiranci. Naša pohvala pa je ta: Pravična usoda nai nas skoraj maščuje tet naj prenese vse naše gorje in trpljenje naših v bedi hirajočih in poginjajočih družin na naše zatiralce in njihove otroke!

Vemo, da je Reisner izvrševal le voljo našega nesocialnega uradništva. Vem pa tudi, da je takega dela zmožen le skrajno brezsrčen birokratski človek, ki svojega po stanu nižjega sočloveka ceni slabše nego žival. Zato je svoje rabeljsko del maksimiranja izvrševal s tako slastjo, da se je čutil primoranega javno se pohvaliti kako je dobro delal, ko je pomagal nas maksimirati! Zato tudi jaz tu v imenu maksimirancev javno izrekam svoje zaničevanje in prokletstvo njegovemu, proti nam in našim družinam naperjenemu nesocialnemu delu!

Kako sebično, protivno in zavistno je nam za vsak boljši grizljaj kruha naše uradništvo, o tem bi lahko napisal obširno knjigo. Toda zdaj naj navedem le nekatere podatke, ki se tičejo njegovega vedenja v zadevi našega maksimiranja.

(Dalje prih.)

ne razume, ta pač ne zna misliti! Če bi hotela iznebiti se svoje oblasti, bi jo vendar rajša mirno oddala, ne bosta pa plačevala sovražnikom, da jima jo s silo odvzamejo! Samo norca se delata iz njih! Se več: zavijata jih v brezbriznost, češ, glejte, tudi midva sva vaša prijatelja, in po vrhu jim pomagata ostati v neumnosti in komodnosti, ker delavci, ki za najnujnejše potrebe lahko naberejo na shodu par grošev v klobuk, se ne bodo nikdar pobrigali za redne mesečne prispevke, ki so potrebni ne le zato, da bomo imeli denar za dvorano in druge potrebe, temveč tudi zato, da se sami izvežbamo v plačevanju poštenih davkov, v njihovem pravilnem zapisovanju, obračunavanju in upravljanju, ter da se tako usposobimo za samoupravo, ki jo moramo znati izvrševati, drugače je ne bomo nikdar imeli... Če ve to sodr. Sinclair in če skuša to dopovedati svojim ameriškanskim sodrugom, potem bo že vendar končno prenehalo tisto neumno prerekanje, češ, da je naš pravilnik sicer pravičen, dober, pošten, lep in kaj še vse, da pa vendar ni prav, če se ga držimo, zato ker imajo drugod drugačnega.

Pred leti sem se čudil enemu izmed naših voditeljev, ko mi je razlagal, da v Cankarjevih spisih ne najde prav ničesar. Pred par dnevi sem slišal zopet nekaj podobnega. Žalosten dokaz naše površnosti! Drugi se bo morebiti še kdaj navadil čitati, morebiti, prvi pa gotovo nikdar več, poznam ga predobro. Oni pa, ki je pri Sinclairu pogrešal ideje, je še mlad, še ni prekoračil tistega razpotja, ki loči ljudi na dve strani, v bojavnike za resnico in pravico, ki se ne ustrašijo sitnosti zvezanih s tem trdim bojem, in v kruhoborce, ki gledajo pri vseh vprašanih samo na to, kje dobe boljši kos kruha. Prvi si bodo zaslužili vselej vsaj črnega kruha, drugi pa ne vselej potic. Prvim bo poštene črni kruh vsaj teknil, drugim bodo pa od krivice popljuvane potice mnogokrat obležale v želodcu.

Posameznikova stvar je, kam se bo odločil, kajti vsak bo ležal, kakor si bo postlal. Mi pa, ki bomo odločali na celjskem zboru, ne bomo odločali samo o sebi, marveč o usodi vsega proletariata na Slovenskem. Ne polakomnimo se popljuvanih potic, preskrbimo proletariatu tečnega, poštenega kruha! Potreboval ga bo za svoje trde boje, ki ga čakajo.

V boj za samoupravo.

(K strankinemu zboru.)

Beseda socializem se ne da ločiti od pojma družbe, saj pomeni isto, le da je prva vzeta iz latinščine, druga pa je slovenska. Boj za socializem pomeni boj za priznanje družbe. Če govorimo o samoupravi kot socialisti, se to zdi zato marsikomu neumno, češ, sam se hočeš upravljati, obenem za zahtevaš, da se človeška družba izpremeni v resnično družbo, ki bo skupno odločevala in ki torej ne bo dovoljevala nikake samouprave.

Res se zdi površnemu človeku, da je v tem nepremostljivo nasprotje. Tem bolj, ker je socializem vedno zagovarjal centralizem in delal zanj. O tem nasprotju se moramo pogovoriti. Ne samo zato, da izpodbijemo tla raznim demagogom, ki nas kažejo za Žerjavove centraliste, temveč zato, da bomo na jasnem sami med seboj in v našem razmerju do socialistov na jugu naše države ter na svetu sploh.

Predvsem gre za boj med individualizmom in socializmom. Posameznik hoče biti svoboden, ne mara se ravnati po volji drugih. Socializem to svobodo posameznika priznava in je tudi rešil človeštvo od tlačanstva. Toda v vseh zadevah pa posameznik ne more biti svoboden. Če imaš svoje posestvo, lahko delaš, kar hočeš in kadar hočeš. Če pa na tvojem posestvu ne raste drugega nego krompir, se boš naveličal živeti od samega krompirja, posebno še, če boš zvedel, da se da tvoj svet izboljšati, da bo rodil tudi pšenico. Sam pa tega izboljšanja ne moreš izvršiti, niti ne boš mogel po izboljšanju opravljati vsega tistega dela, ki ga zahteva moderno poljedelstvo. Tako n. pr. se motorni plug niti ne da rabiti na majhnih njivah, zato je treba vso zemljo od ceste do ceste združiti v eno samo njivo. Zdaj pa seveda ne moreš več delati po svoji glavi, vsi skupaj morate delati po skupni glavi, to je tako, kakor sklene vaš odbor. Ni maš več svobode, da bi se premislil in zahteval svojo njivico nazaj, ker si se skregal s kakim odbornikom. Tudi ne smeš odreči svoje pomoči, čeprav si skregan, vendar moraš delati skupaj z družbo, katere član si postal. To je za prepirljive Slovence precej težko. Saj imamo pregovor, da v španoviji še pes crkne, pregovor, ki dokazuje, da bomo imeli še mnogo bojev, predno uvedemo moderno skupno gospodarstvo, ki nam bo edino moglo dati boljšega kruha.

Pa ne samo preprosto neuko ljudstvo, tudi izobraženci imajo take nazore. Ze 8. decembra smo hoteli s ponatiskom članka »Etatizem in monopoli« pokazati, da se tudi izobraženci drže tega žalostnega pregovora. Na zgodovini celjske Cinkarne smo pa pokazali, da podpirajo našo neumnost tudi v tej smeri samo kapitalisti, ki hočejo na individualističnem temelju združiti vse male njivice v eno samo veliko njivo, na kateri bodo morali dosedanji lastniki delati za hlapčevske mezde, ker ne znajo delati kot zadružni gospodarji.

Zato kapitalisti zanalašč uničujejo državna, občinska, sploh vsa javna podjetja, ljudstvo jim pa ne zna gledati na prste, ker ni organizirano, ker gleda vsak samo individualistično na svojo lastno njivico in skrbi za svojo lastno skledo in je pripravljen delati na svoji njivici po 16 in več ur na dan za tanek kruhek, na občinski pa niti po 8 ur ne za debelejši kos kruha. V tem je ves problem, ki ga moramo rešiti. Za rešitev pa nikakor ne zadošča teoretična razlaga v knjigah, rešitev moramo pokazati v življenju. Naše organizacije morajo biti ne samo vežbanje ljudske armade za obrambo in napad proti sedanjemu kapitalističnemu individualističnemu družabnemu redu, ki nas okrada in korumpira vsak dan bolj, temveč morajo te organizacije tudi praktično pokazati, da smo zmožni in kako se da premagati to nasprotje med individualistično svobodo ter samoupravo najmanjših družabnih edinic.

Težišče tega problema je v krajevnih organizaciji, ki jo tvorijo posamezni ljudje. Lahko je reči: »Socialist sem«, ni pa lahko izvrševati vseh socialističnih dolžnosti. Vsi delavni ljudje, ki izvedo za naš program, pravijo, da so socialisti, zelo redki pa izvajajo iz tega tudi vse posledice in izvršujejo vse dolžnosti. Naš pravilnik zahteva še zelo malo dolžnosti kot minimum, ki ga mora vsak strankin član brezpogovorno izvršiti, vendar je število članstva zelo majhno. Kapitalisti kažejo

na to majhno število in pravijo, da socializem ne bo nikdar zmagal. Med naše vrste nam vstulijo posamezne koritarje in nagradarje, ki odbijejo in razkrope nezavedno delavstvo, potem pa pravijo, da so socialisti korumpirani, da delajo za provizije itd. Koritarji pa, ki igrajo s kapitalisti roko v roki bodisi vede ali nevede, ne marajo, da jih ljudstvo spozna kot koritarje, zato nasprotujejo javnosti in zahtevajo zaščite pri tistih socialistih, ki so jih s svojimi koriti, nagradami in provizijami okradli in ogoljufali. Socialisti pa v svoji bedi in nevednosti ter v hrepenenju po veliki in močni stranki poslušajo take prošnje in jim v svoji naivni poštenosti verjamejo bolj nego tistim, ki so »zmerjali, napadali in vodili sloh samo osebne boje.« Verujejo tem bolj, ker zmerjanje vselej boli. Toda, ali je zmerjanje, če rečeš, da ta in ta ni delal, pač pa jedel? Če poveš, da je ta in ta socialist vzel nagrado in provizijo? Če po socialističnih načelih objaviš račune, da vsa javnost vidi, kdo je plačal in kdo je jedel? Tiste, ki žive od tujega dela, imenujemo kapitaliste, če jih pa najdemo med socialisti, jim pravimo koritarji. Tako jih bomo imenovali toliko časa, dokler se ne izpremene. Kdor ne dela, naj ne je!

Vsi ti pojmi in vse te sitnosti se morajo razčistiti in urediti po krajevnih organizacijah. Tam morajo sodrugi drug drugega poznati popolnoma, zato si ne smejo ničesar skrivati. Težav bo še mnogo, nepremagljive pa niso, če se držimo socialističnega načela, da imamo kot posamezniki popolno svobodo v vseh tistih zadevah, ki jih organizacija ni rešila, v teh se pa moramo držati sklepov. Strasti bodo ostale, dokler bo človek pod kožo rdeč. Socializem jih ni in jih ne bo prepovedal. Če misliš, da moraš koga sovražiti, sovraži ga, toda če ga udariš, boš nosil posledice kazenskega zakona, če pa zaradi njega prenehaš hoditi v organizacijo in izpolnjevati svoje dolžnosti, te bo stranka črtala iz svojih vrst. Kdor svoje njivice, ne mara združiti z našimi, ker ni dobil sosedove Špelice ali pa ker mu je naš predsednik očital pijanost, dobro je, naj orie in seje sam, toda ob žetvi naj se ne hodi pritoževati, če ni dobil deleža s skupnega polja. Nič ne pomaga, če nam še tako milo razlaga, kako je bil razburjen, da ga Špelica ni marala — mi nismo mogli vlti ljubezni v njeno srce, kakor tudi nismo bili krivi njegove pijanosti. Poskrbi naj, da bomo spomladi orali in sejali skupno, potem bo jeseni tudi žetev skupna, za letos te pa preozno. Edina tolažba, ki mu jo lahko damo, je ta, da bomo pozabili na njegovo letošnje kučanje zaradi Špelice, čeprav nam je zelo škodovalo, ko smo morali ogibati se njegovih nŕiv in nam je divjačina, ki se je skrivala v njegovem plevelu, dokončala mnogo pridelka. Vse to bomo pozabili, ker vemo, da je treba skupno delati.

PREVOZ V JUDENBURGU USTRELJENIV VOJAKOV BIVŠEGA 17. PEŠPOLKA.

Prejeli smo: Začekom maja 1. 1918. je med vojaštvom bivšega slovenskega 17. pešpolka v Judenburgu na Štajerskem nastal upor, ki je zahteval 6 žrtev. Te so bile po zadušenem uporu na podlagi razsodbe prekega sodišča ustreljene in pokopane v skupnem grobu na pokopališču v Judenburgu. Da počastimo spomin teh slovenskih vojakov, ki so v borbi za svobodo in v odporu proti avstrijskemu na-

silitu izgubili svoje življenje, se je osnoval v Ljubljani poseben pripravljalni odbor, ki sestoji iz bivših vojakov 17. pešpolka. Ta odbor namerava skrbeti za prevoz zemeljskih ostankov ob priliki tega upora ustreljenih vojakov iz Judenburga v domovino. Odbor hoče tudi skrbeti, da se preostalim priznajo primerne preskrbnine. Da se pripravljalni odbor razširi in izpopolni in da se ugotove vse potrebne predpripave za prevoz, ki mora biti vtičastna manifestacija za našo svobodo, vabimo vse bivše vojake in častnike bivšega 17. pešpolka, ki hočejo pri tem delu sodelovati na informativen sestanek v posvetovalnico mestnega magistrata v Ljubljani na dan 5. t. m. Dobrodošli so nam tudi pismeni nasveti. — **Pripravljalni odbor.**

MADŽARSKA JE PRIČELA Z MOBILIZACIJO PROTI DELAVSTVU.

Madžarska vlada se je odločila izvesti novi zakonski načrt o povečanju državne brambe (tajne mobilizacije) ter o povišanju delavne dolžnosti. Proti temu so že nastopili socialistični zastopniki, ker je načrt v prvi vrsti naperjen proti delavstvu v državi. Proti njemu pa je nastopila tudi že mala antanta pri zavezniški poslaniški konferenci.

FRANCOSKA VLADA JE TRDOVRATNA V VPRAŠANJU REPARACIJ.

Na pariški konferenci 2. t. m. je angleška vlada predložila o ureditvi reparacij svoj načrt, ki določa za Nemčijo štiri letni moratorij. Po štirih letih bi šele pričela plačevati Nemčija po 2 in pol milijarde zlatih mark letno, potem pa vsako leto več. Francoska vlada je privolila le v dveletni moratorij, poleg tega pa je stavila take pogoje, da bo sporazum skoro nemogoč. V tem slučaju se je odločila Francija zasesti del Nemčije.

FEDERACIJA SOVIJSKIH REPUBLIK JE IZVEDENA!

Federacija sovjetskih republik je bila sklenjena v Moskvi 1. t. m. Prva seja parlamenta unije se je že vršila. Sprejet je bil pravilnik s 36 člani, ki določa unifikacijo (skupnost) proračunov, zakonov o delu, kazenskega zakonika in kontrole nad armado in diplomacijo. Osrednji odbor, ki bo izvajal unifikacijo bo sestavljen iz 371 članov. Sestajal se bo trikrat na leto, parlament pa bo imel samo enkrat na leto zasedanje. Za glavarja unije 14. narodov bo najbrže imenovan Lenin sam.

Politične vesti.

+ **Notranje ministrstvo** je sklenilo poslužiti se proti novi »Proletarski stranki« (bivši komunistični) v Belgradu zakona o zaščiti države. Stranka se na ta način ne bo mogla udeležiti volitev v narodno skupščino. To je kajpak samo v Jugoslaviji mogoče!

+ **V volilni borbi** je najvažnejše ministrstvo notranjih zadev. Radikalci se ga že poslužujejo ter so pričeli z upokojitvijo in premeščanjem uradnikov, ki so jih spravili na odgovorna mesta demokraciji. Ministrstvo je v zadnjem času odposlalo na podrejene oblasti cirkular in navodila, kako naj postopajo ob času volitev. Ta cirkular je tako sestavljen, da je jasno, da je naperjen proti vsem opozicionalnim strankam v državi. In v resnici že prinašajo opozicionalni listi v Srbiji poročila, kako pojmujejo radikalci svobodno voli-

tev. Naštevalo tudi gorostasne slučaje volitev pred vojno.

+ **Radikalni kandidati** za Bosno in Hercegovino so že določeni, čeprav še niso službeno potrjeni. Tako bo n. pr. nosilec liste za sarajevski in travniški okraj dr. Milan Srškić, za tuzlanski Matija Popović, za Hercegovino Pera Ivanišević, za banjaluški Nikola Pašić, za bihaški pa Vaza Jovanović. Radikalno stranko zelo skrbi zmešnjava v uredništvih njenih listov.

+ **Zunanji minister dr. Ninčić** je hotel v družbi z Gigom in Babom Jovanovićem, dr. Županskim in dr. Veselinovičem pričeti v Vel. Bečkerekcu z izdajanjem svojega lista, ki bi se boril proti »Banatskemu Glasniku« ter onim radikalcem, ki jih je glavni odbor izključil iz stranke. Toda Ninčiću se vzlic visokim plačam ni posrežilo dobiti v Belgradu niti enega novinarja, ki bi hotel prevzeti uredništvo njegovega lista.

+ **Angorska vlada** je naročila Ismet paši v Lausanni, da mora vztrajati pri turških zahtevah, v nasprotnem slučaju pa skleniti mirovne pogodbe s tistimi državami, ki bi bile voljne priznati njen nacionalni pakt. Angorska vlada je obenem odredila mobilizacijo štirih letnikov. Angleške bojne ladje so dobile nalog, naj odplovejo v Malo Azijo.

+ **V Kölnu** se bosta sešla v petek, 5. t. m. eksekutivna odbora londonske in dunajske internacionale, ki bosta sklepala o novi internacionali, kateri bodo pripadale vse socialistične stranke na svetu.

+ **V Lissabonu** na Portugalskem je eksplodiralo v bližini italijanskega poslanštva in v mnogih cerkvah 15 dinamitnih bomb. Veliko ljudi je bilo težko ranjenih in mrtvih. Policija je aretirala že veliko število sumljivih elementov. Atentati so delo ekstremistov, ki so z njimi protestirali proti — podelitvi kardinalskega klobuka papežkemu nunciju Locatelliju. Vsekakor čuden protest nerazsodnih ljudi!

Dnevne vesti.

Ljubljana.

V proslavo 100letnice Pasteurjevega rojstva priredi slovensko zdravniško društvo 5. t. m. ob 17. v mestni posvetovalnici slavnostno sejo s predavanjem g. dr. Šimeceve. Vsi zdravniki vabljeni! — **Odbor.**

Šport.

Zimski šport v Bohinju. Priprave. — Znano bohinjsko športno sankališče nad Bohinjsko Bistrico je letos v profilu na eliptično obliko korenito popravljeno. Vsi ovinki so se nasuli, tarki in konte izenačile, ob sankalni progi se nahajajoče skale in druge ovire razstrelile in odstranile. Dolžina sedaj popravljene sankališča znaša okrog 1000 m. za tekme pa se bo skušalo pripraviti tudi še gornji del, tekmovalcem dobro znano »S« globačo. — Ob sankališču nahajajoča se razpadajoča okrepčevalnica je bila tudi za silo popravljena. prihodnje leto pa se postavi nova, udobnejša.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko.. Tržič, ki so najboljši in najcenejši in ker s tem pomagate k zaslužku lastnih sodrugov. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana, Breg 20.

Kulturni vestnik.

Repertoar Narod. gledališča v Ljubljani.

Drama:

Četrtek 4. jan. »Kralj na Betajnovi«. Red A.

Petek 5. jan. Zaprt.

Opera:

Četrtek 4. jan. »Sevilski brivec«. Red C.

Petek 5. jan. »Mefistofeles«. Red E.
Sobota 6. jan. »Carmen«. Izven.

Izšla je 12. številka Ljubljanskega Zvona, ki prinaša zelo pestro vsebino. Jasno je razvidno, da bolehajo slov. književniki, to pa zato, ker se udeležujejo brez pravega duševnega obzorja. Tako bolnih prispevkov že dolgo nismo imeli prilike čitati. Višek tvorita dr. Ivan Lah s svojim romanom »Angelin Hidar« in Miran Jarc s svojo »noveleto« »Poletje«. Uredništvo »Ljublj. Zvona« je priložilo 12 št. vabilo na naročbo, v katerem je navedlo mnogo literatov, ki bodo sodelovali v tekočem letu. V napredek pa dvomimo, ker so slov. literati že opetovano dokazali, da jim ni do poti vase, temveč le do proizvodov. List pa je vseeno zanimiv za vse tiste, ki se zanimajo, po katerih zavoženih potih hodijo slov. »umetniki.«

V petek, dne 5. januarja gremo v ljubljanski hotel »Tivoli« na veselico, katero priredi zveza nastavljenecv denarnih zavodov in velepodjetij. Zabavali se bomo neprisiljeno, cena pijačam in jedlom kakor navadno. Pridite!

Gospodarstvo.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 93 Din, 1 lira 4.83 Din, 1 francoski frank 6.85 Din, 100 avstrijskih kron 13 par. V Curihu velja 100 naših dinarjev 5.60 švicarskih frankov.

= **Na berlinskih trgih** so skoro vsi prodajalci zaprli svoje trgovine v znak protesta proti povišanju železniških pristojbin. Vendar pa upajo, da ne bo s to demonstracijo otežkočena preskrba mesta z živili.

= **Žetev v Meksiki** je nenavadno dobro izpadla. V 19 državah se je pridelalo 227.906.806 kg pšenice, v 21 državah pa 2.068.575.040 kg koruze.

= **Vlada države Chihuahua v Meksiki** bo napeljala po pokrajinah ob reki Goucha vodne kanale, ki bodo omogočili napolniti zemljo v obsegu 170.000 hektarjev. Država Chihuahua bo postala na ta način v poljedelskem oziru najbogatejša v Meksiki.

Iz stranke.

Seja Pokrajinskega odbora SSJ in KDZ se bo vršila pred stranknim zborom v petek, 5. t. m. ob 17. v Celju (hotel »Pri Zamorcu«).

Prijavljeni so naknadno še sledeči delegati za strankin zbor: za Kočevje: Josip Tomc; za Vrhniko: Franjo Langof; za Guštanj: Jožef Vidrih; za »Centralo« (org. raztresenih): Angelo Cerkenik; za Pišce: Venceslav Čopič in za Zgor. Šiško: Vinko Kogovšek.

V Hrasniku se bo vršilo 12. t. m. točno ob 3. popoldne predavanje sodr. Podbevška »O socialni revoluciji«. Predavanje bo zanimivo. Sodrugi naj se ga polnoštevilno udeležijo.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Nato je vstal predsednik, sodrug dr. Medved. Bil je lep in velik možak s sivimi brki in pravilno ostrizeno brado; njegove mogočne prsi je pokrival telovnik iz finega, pisanega platna in sploh je imel kot predsednik impozanten nastop. Ko se je malo odkašljaj, je začel, da bodo zborovalci imeli nocoj priliko slišati najboljšega govornika v Ameriki in zato ni treba, da bi on govoril. Toda doktor Medved je kljub temu govoril. Dejal je, da je prišla resna ura in glavni govornik bo že razložil pomen te ure, nakar je on sam pričel razlagati, kaj bo povedal govornik. To je bila Medvedova napaka — toda nihče v organizaciji ni imel poguma, da bi ga bil opozoril na to njegovo slabost. Dr. Medved je imel namreč in telovnik, impozanten nastop in je posodil najemno za dvorano iz svojega žepa.

Naposled je sodrug predsednik zopet povabil pevski zbor, da zapoje. Nastopil je kvartet in zapel neko nemško pesem in potem je sledil ves zbor. Za pevci se je pojavil sodrug Jakob, živahni zastopnik neke zavarovalne družbe, ki je bil organizator podružnice in čigar naloga je vedno bila, da spregovori par besed v svrhu zbirke. Imel je svoje posebne dovtippe, s katerimi je apeliral na navzoče za prostovoljne prispevke. »Tukaj sem zopet!« je pričel in ljudje so se smejali, ker so vedeli, da bo povedal kaj smešnega. Dočim je Jakob pripovedoval z odra svojo najnovejšo šaljivo povest, se je France Kremen že pripravljaj za novo delo, ki ga je čakalo. Najmlajšega otroka je položil v naročje svoje žene poleg drugega, tretjega pa na svoj stol, tako da je otrokova glava počivala na ženinih kolenih. Nato je vzel klobuk v roko in čakal. Ko je organizator končal, je nemški zbor zopet zapel in tedaj je France začel pobirati drobiž, kar je kdo dal. Njegov teritorij so bili rezervirani sedeži spredaj pred odrom, kjer sta sedela dva mogočna magnata. Kremenova kolena so se malo zašibila, ko je stopil v njuno bližino, toda izvršil je svojo dolžnost. Oba sta vrgla v klobuk nekaj srebra, ki se ima porabiti za strmoglavljenje njune oblasti v Leesvillu!

Pobiranje prispevkov je bilo končano, denar oddan blagajničarju in pobiralci ter pevci so zopet zasedli svoja mesta. Po dvorani je zašumelo in končno se je pojavil na odru kandidat. Kakšen vihar je izbruhnil! Možje in žene so vstale in pozdravljanja in ploskanja ni bilo ne konca ne kraja. Kandidat je sedel na pripravljeni stol. Ker pa ovacije le niso hotele prenehati, je bil opravičen smatrati, da veljajo njemu in zato je vstal in se priklonil; aplavz se je nadaljeval in kandidat je zopet vstal in smehljaje ponovil priklon. To je trajalo nekaj

minut. Naposled se je namesto kandidata vzdignil dr. Medved — kakor je bilo pričakovati — in je dejal, kajpada, da je skoraj nepotrebno predstaviti govornika. Občinstvo pa ni poslušalo predstavitelja, temveč je nadaljevalo gromovit aplavz, ki je ponehal kakor bi odrezal šele potem, ko je kandidat sam stopil v ospredje odra, zamahnil z roko in pričel govoriti.

Njegov govor je bil brez govorniškega uvoda. S tresočim glasom je dejal, da tako resnega momenta še ni doživel svet. Pred nekaj urami je čital na tabli novic pred pisarno krajevnega časopisa vest, ki ga je pretresla kakor še nobena stvar v življenju; malo je manjkalo, da mu niso odpovedale noge. Poslušalci morda še niso čitali grozne vesti; ako niso, je potrebno, da jo izvedo. In govornik je ponovil besedo za besedo, kar je čital. Navzoči so ostrmeli in v drugem hipu je izbruhnil silen vihar zgražanja od enega konca dvorane do drugega.

Da, po pravici smejo protestirati, je dejal govornik; nikjer v krvavi knjigi zgodovine ni zabeležen tako ostuden zločin kakor je ta! Gospodarji Evrope so znoreli in njihovi blazni čini vpijejo po maščevanju; prelita kri se bo osvetila nad njihovimi kronanimi glavami. Z izvršitvijo smrtne obsodbe nad junaškimi mučeniki so zapečatili usodo svojega lastnega vladajočega sistema, iztrgali so vogelni kamen iz zgradbe kapitalistične družbe!

Mogočen govornikov glas je malone dvignil poslušalce s sedežev in njegove zadnje besede so utonile v izlivu silovitega aplavza.

Nastala je tišina in kandidat je nadaljeval. Imel je svoje čudne navade na odru. Njegova visoka postava ni mirovala niti trenutek. Vsak čas je pohitel z ene strani odra na drugo in zdajpazdaj se je ganil, kakor da hoče skočiti med občinstvo; obenem je mahal s prstom pred obrazi poslušalcev in suval z njim, kakor da bi hotel zasadi svoje besede v njihova srca. Njegov govor je bil tok epigramov in sarkazma ter poln gneva. Kdor ga ni poznal, se je gotovo ustrašil. Moral si poznati življenje tega govornika — njegov neomajen boj z izkoriščevalci. Socialist je postal v ječi, v katero je bil vržen pred mnogimi leti, ko je hotel organizirati mezdne sužnje, zaposlene pri nekem velikanskem podjetju. Njegov gnev je bil gnev mehkosrčnega pesnika, ljubitelja otrok in prirode, katerega je razljutil pogled na hudodelski čin, izvršen nameno. In čeprav se je komu kdaj zameril s svojo nepopustljivo stjo, je bil gotovo opravičen njegov srd na tem shodu. Pred sabo nisi imel več samo govornika, temveč preroka, ki je imel zadoščanje, da so se izpolnile njegove besede iz prejšnjih let. Kapitalistični svet je stal tisti večer razgaljen in človeštvo je lahko gledalo svojim vladarjem in obraz brez maske!

(Dalje prih.)

Iz strok. Ljubljana.

Seja odbora podružnice kovinarjev v Ljubljani se bo vršila v petek dne 5. januarja takoj po delu v društvenih prostorih. Šelenburgova ul. 6./II. — Predsednik.

V četrtek, 4. t. m. takoj po delu se bo vršila seja Centralnega odbora kovinarjev v društvenih prostorih v Šelenburgovi ulici 6, II. nadstr.

KOVINARJI, POZOR!

Razmere, ki vladajo zadnje čase v Strojnih tovarnah in livarnah d. d. (obradi Samassa, Tönnies in Žabkar) v Ljubljani, nas silijo, da proglasimo za te obrate zaporo.

Opozarjamo vse kovinarje, da nai ne iščejo službe v teh tovarnah, dokler ne javimo, da so se razmere zboljšale.

Prosimo vse delavske časopise za ponatis.

Odbor podružnice ljubljanskih kovinarjev.

Vestnik Svobode.

Seja osrednjega odbora »Svobode« bo v četrtek 4. t. m. ob 8. zvečer v tajništvu »Svobode« v Židovski ul. 1, I. nastropje. Ker je dnevni red zelo važen, je točna udeležba ljubljanskih odbornikov dolžnost. — Tajništvo.

Trbovlje. Dramatični odsek del. izobraževalnega društva »Svoboda« Trbovlje bo vprizoril v nedeljo 7. t. m. ob 7. zvečer v Del. domu tragedijo v treh dejanjih »Rodion Razkolnikov«; priredil po romanu Dostojevskega Lev Birinski, poslovenil Silvester Škerl. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Celje. Ob priliki strankinega zbora SSJ bo priredil dramatični odsek del. izobraževalnega društva »Svoboda« iz Trbovelj, v soboto 6. t. m. ob pol 8. zvečer v Mestnem gledališču tragedijo v treh dejanjih »Rodion Razkolnikov«. Po igri alegorija »Vstajenje« s petjem. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJSE PLAKATE IN VABILA
.. ZA SHODE IN VESELICE ..

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG,
.. BROSUR ITD. ..

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Samostojni krojači

trezni in zanesljivi, dobro izvežbani (tudi iz dežele) dobijo za stalno proti kaveji razno konfekcijsko delo na dom. Vprašati je v Ljubljani, Emonska cesta 8/I. v pisarni.

PERILO

za dame, gospode in otroke po znižanih cenah pri **A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,** Ljubljana, Mestni trg 19.

Razpošiljam pristno domačo

ajdovo moko

prosto postaja Doljna Lendava od 50 kg naprej vsako množino. Peter Osterc, paromlin, Beltinci, Prekmurje.

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. & E. Skaberné Ljubljana, Mestni trg 10.

„Pošljite naročnino!“